

1. Barok – świat wewnętrznych sprzeczności

☺ Dowiem się, jak długo trwała epoka baroku i co oznacza jej nazwa.

Barok trwał w **od końca XVI w. do połowy XVIII w. (1600-1750)**

Nazwa pochodzi od portugalskiego słowa barocco (**perła o nieregularnym kształcie**), co oddaje skomplikowany charakter epoki.

☺ Poznam światopogląd czasów baroku, ogólną charakterystykę tego okresu.

Dualizm między sacrum a profanum, niepewność, niepokój duchowy, fascynacja przemijalnością życia (vanitas). **Barok cechowały kontrasty – z jednej strony religijność, z drugiej hedonizm.**

i/lub

Barok skupia się przede wszystkim na Bogu. Człowiek jest ukazany jako słaby, grzeszny i zależny od Stwórcy, a jego życie podporządkowane jest idei zbawienia

☺ Na podstawie „Sądu ostatecznego” Michała Anioła będę interpretował epokę w konfrontacji z renesansem.

Renesansowe umiłowanie harmonii i piękna zestawione jest z dramatyzmem i dynamiką baroku, ukazując wzrost niepokoju o los człowieka.

2. Człowiek wobec nieskończoności – filozofia czasów baroku

☺ Będę starał się zrozumieć niepokoje duchowe baroku w odniesieniu do kontrreformacji.

Barok podkreślał niepewność człowieka wobec wieczności. *Kontrreformacja* wzmacniała religijność i mistycyzm, podkreślając zbawienie jako cel życia.

☺ Poznam najważniejszych przedstawicieli filozofii epoki: Pascala i Kartezjusza. Dowiem się, co oznacza „zakład Pascala” i „cogito ergo sum”

★ **Blaise Pascal:** Zakład Pascala zakłada, że lepiej wierzyć w Boga, ponieważ zyski przewyższają ryzyko.

★ **Kartezjusz:** *Cogito ergo sum* („Myślę, więc jestem”) – filozofia racjonalistyczna, szukanie pewności w ludzkim myśleniu.

3. Poezja metafizyczna Mikołaja Sępa Szarzyńskiego

☺ Będę wyjaśniał pojęcia zawarte w temacie

Poezja metafizyczna – skupienie na sprawach duchowych, konflikt dobra i zła, vanitas.

☺ Poznam twórczość Mikołaja Sępa Szarzyńskiego i typowe rekwizyty jej towarzyszące

Typowe rekwizyty: przemijanie, śmierć, walka duchowa. Sęp Szarzyński ukazuje zmagania człowieka z grzechem i złem.

☺ Będę wyszukiwał środki stylistyczne w sonetach Sępa i wskazywał celowość ich użycia

Bogate metafory, oksymorony, paradoksy. Wykorzystanie ich podkreśla dramatyzm walki człowieka o zbawienie.

☺ Przypomnę sobie pochodzenie i znaczenie motywu vanitas

Motyw przemijalności życia i marności dóbr doczesnych (inspirowany „*Księgą Koheleta*”).

4. Poezja Daniela Naborowskiego

☺ Poznam twórczość D.Naborowskiego jako poety światowych rozkoszy

Naborowski łączył tematykę przemijania z pochwałą życia i jego uroków. Jego poezja balansuje między powagą a rozkoszą życia.

☺ Będę poszukiwał konceptu w wierszach poety, wyjaśniał jego znaczenie

Koncept: Zaskakujący pomysł przewodni w utworach, podkreślający paradoksy życia (np. kontrast między czasem a wiecznością).

5. Dworska poezja Jana Andrzeja Morsztyna

☺ Poznam ciekawostki z życia J. A. Morsztyna, dowiem się, co to poezja marinistyczna

J. A. Morsztyn był poetą barokowym, dworzaninem i dyplomatą. **Marinistyczna poezja**, której był przedstawicielem, charakteryzuje się przesadnym bogactwem formy, konceptami i tematyką miłosną.

☺ Będę poszukiwał konceptu w wierszu „Do trupa”

Koncept opiera się na zaskakującym porównaniu nieszczęśliwie zakochanego do trupa – obaj są „martwi”, choć z innych powodów.

☺ Będę interpretował wiersz jako porównanie dwóch osób: nieszczęśliwie zakochanego i trupa

Wiersz porównuje zakochanego i trupa, ukazując miłość jako stan paraliżujący, niemal równy śmierci, z elementami ironii i dramatyzmu.

☺ W utworach J. A. Morsztyna odnajdywał będę środki artystyczne oraz koncept

W utworach Morsztyna często występują kontrasty, hiperbole, metafory, anafory i koncepty, które służą zaskoczeniu czytelnika oraz podkreśleniu emocji.

☺ Dzięki ćwiczeniom będę doskonalił umiejętności rozróżniania i nazywania środków stylistycznych

Wiersze Morsztyna pomagają w ćwiczeniu analizy stylistycznej dzięki bogactwu formy i różnorodności użytych środków artystycznych.

☺ Poznam pojęcia Sarmata i sarmatyzm

- ★ *Sarmata* to stereotypowy obraz polskiego szlachcica,
- ★ *sarmatyzm* to ideologia podkreślająca ich przywiązanie do tradycji, religii i wolności szlacheckiej.

☺ Poznam pojęcia ksenofobia, megalomania i makaronizm, będę odnajdywał ich funkcjonowanie w utworze.

- ★ Ksenofobia – niechęć wobec obcych;
- ★ megalomania – wyolbrzymianie znaczenia własnej osoby;
- ★ makaronizm – wtrącanie obcych słów do tekstu.

Wszystkie te elementy można znaleźć w barokowej literaturze, szczególnie w „Pamiętnikach” J. Ch. Paska

Pytania ułożone przez nas:

1. O czym były „Pamiętniki” J. Ch. Paska?

„Pamiętniki” to autobiograficzne zapiski szlachcica z XVII wieku, opisujące wojenne przygody, życie ziemiańskie, obyczaje i stosunki społeczne epoki.

2. Podaj definicję makaronizmu.

Makaronizm to wtrącanie obcych słów (głównie łacińskich) do wypowiedzi, by podkreślić erudycję lub dodać humor.

3. Znam budowę sonetu francuskiego.

Sonet francuski to 14 wersów: dwie kwartyny (ABAB) i dwie tercyny (CDC DCD lub warianty). Są 3 zwrotki po 4 wersy i 1 zwrotka 2 wersowa

4. Znam pochodzenie motywu vanitas.

Motyw vanitas pochodzi z „Księgi Koheleta” i podkreśla przemijanie, nietrwałość dóbr materialnych i nieuchronność śmierci.

5. Wiem, co znaczy pojęcie poezji metafizycznej.

Poezja metafizyczna to nurt łączący refleksję religijną i filozoficzną z rozważaniami o Bogu, świecie i ludzkiej egzystencji.

6. Człowiek wobec nieskończoności – filozofia czasów baroku.

Filozofia baroku ukazuje człowieka jako kruchą, grzeszną istotę zmagającą się z przemijaniem i niepewnością wobec nieskończoności.

7. Najważniejsi przedstawiciele filozofii baroku:

- Kartezjusz – racjonalizm (*Rozprawa o metodzie*).
 - Pascal – myśliciel religijny (*Myśli*).
 - Spinoza – panteizm, jedność Boga i natury.
 - Leibniz – koncepcja monad.
-

8. Co oznacza „zakład Pascala”?

Zakład Pascala to argument za wiarą w Boga: lepiej wierzyć, bo wiara daje szansę na życie wieczne, a brak wiary to ryzyko potępienia.

9. Co oznacza „cogito ergo sum”?

„Cogito ergo sum” („Myślę, więc jestem”) to twierdzenie Kartezjusza, dowodzące istnienia podmiotu myślącego.

10. Na czym polega filozofia Pascala?

Filozofia Pascala łączy racjonalizm z mistycyzmem, podkreślając ograniczenia rozumu i potrzebę wiary w obliczu wielkości i nędzy człowieka.

11. Wyjaśnij pojęcie „kontrreformacja”.

Kontrreformacja to ruch Kościoła katolickiego w XVI-XVII w., który przeciwdziałał reformacji przez reformy, działalność jezuitów i inkwizycję.

12. Czym różni się epoka baroku od epoki renesansu?

Renesans: optymizm, antropocentryzm, harmonia.

Barok: pesymizm, teocentryzm, dramatyzm, fascynacja przemijaniem.

13. Definicja epoki baroku, pochodzenie nazwy i datowanie:

Barok (koniec XVI – XVIII w.) pochodzi od portugalskiego „barroco” (nieregularna perła), symbolizująca przesadę i dziwaczność epoki.

14. Czy barok skupia się bardziej na Bogu, czy na człowieku?

Barok skupia się na Bogu, ukazując człowieka jako grzesznego i kruchego, zdominowanego przez potrzebę zbawienia.

Skrócony Barok ([podejrzany link](#))

[bardziej podejrzany link](#)